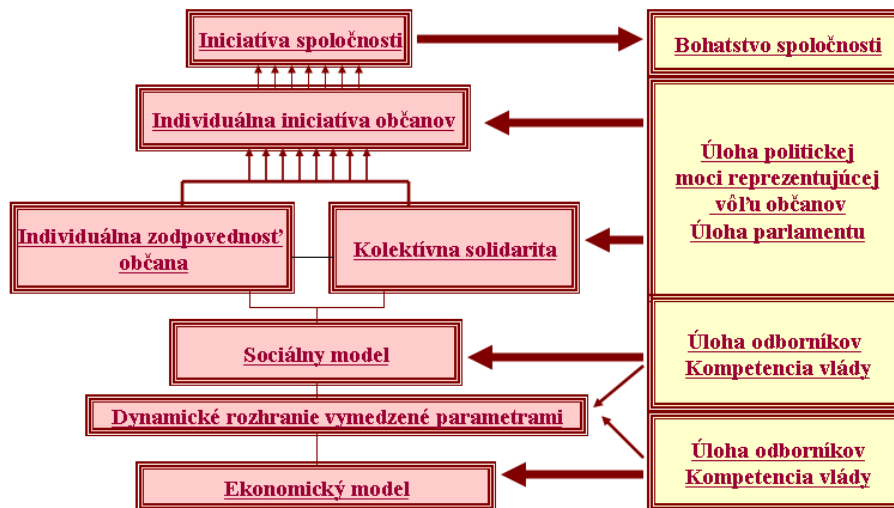

Dôvodová správa k prejavu k petícii k II. Pilieru

OBČAN A SOCIÁLNY SYSTÉM

Problematika sociálneho poistenia je problematikou, ktorá je interdisciplinárna a vyžaduje pomerne rozsiahle vedomosti a zručnosti riešiteľského kolektívu. V procese ekonomických zmien hospodárstva a spoločnosti je nutné vytvoriť sociálno – ekonomický model, ktorý bude obsahovať základné riešenie systému ako systém fixný (je žiaduce, aby po doriešení systému bol takýto systém uzákonený ústavnou väčšinou) a súbor parametrov, cez ktorý bude možné v štátnom rozpočte systém prispôbiť dynamike ekonomických a spoločenských zmien vo väzbe na hospodársku politiku konkrétnej vlády.

Úlohou systému je vytvoriť stav v ktorom bude stimulovaná individuálna iniciatíva občana pri rešpektovaní náhodnosti výskytu sociálnych rizík a ich solidárnym ekonomickým pokrytím. Systém musí zabezpečiť, aby v celom vertikálnom príjmovom spektre nedochádzalo k demotivácii jednotlivca a aby systém neumožňoval alebo značne obmedzil jeho zneužívanie¹. Individuálny účet jednotlivca sa má stať efektívnym meradlom jeho iniciatívy :

1. na trhu práce
2. pri formovaní rodiny

Presun zodpovednosti na občana v povinnom systéme dôchodkového poistenia s tým, že každý občan by mal zvládnuť problematiku moderných ekonomických nástrojov kapitálového trhu a aktívne vstupovať do procesu investovania *je systémovým nezmyslom*, ktorého úlohou je *zdôvodniť v povinnom systéme fiktívnu slobodu voľby a z toho prameniacych zvýšených neproduktívnych nákladov*. V zásade je potrebné sa vrátiť späť k definícii poslania sociálneho systému a hlavne diskusiu nezužovať na diskusiu výlučne okolo starobného dôchodkového poistenia/sporenia. Je to preto, lebo je nutné verejnosť zoznámiť s nasledovnými základnými informáciami:

¹ Morálny hazard je pojem popisujúci tendencie zneužívania alebo obchádzania systému

1. Sociálne poistenie slúži na poistenie sociálnych rizík²
2. Ekonomicky najvýhodnejšie riešenie týchto rizík je poistný systém
3. Sociálny systém je systém, ktorý nie je možné poistiť na báze individuálnej t.j. komerčne, ale je ho nutné poistiť s redistribúciou zdrojov ako systém solidárny

Pod solidaritou sa vo všeobecnosti rozumie spoločenská dohoda, ktorá zabezpečuje, že občan pri riešení sociálneho rizika dostane k dispozícii v čase keď ho riziko postretlo ekonomické zdroje (peniaze alebo službu alebo kombináciu oboch) určite podľa potreby a u časti sociálnych rizík výška týchto zdrojov obsahuje aj zásluhovú časť. Vzhľadom na stav v ekonomike Sociálnej poisťovne **spoločenská diskusia by mala vyústiť do preverenia a nového definovania sociálnych rizík z hľadiska ich obsahu a ich ekonomického vyjadrenia** (deje sa to nakoniec kontinuálne čiastkovými úpravami ale zároveň často nie sú zohľadňované limity a ciele systému, ale je uprednostnený stranícky cieľ krátkodobého charakteru)³. Na druhej strane život prináša veľkú variabilitu v životných situáciách a aj keď je výskyt týchto situácií pomerne nízky, v čase výkonných počítačov nie je vhodné redukovať tieto dávky, je len potrebné ich správne vymedziť svojim obsahom tak, aby spadali do definície sociálneho rizika a primerane ekonomicky vyjadriť. Občan nemusí vedieť úplne o každej dávke sociálneho poistenia všetky detaily, mal by ale mať pocit, že všetky základné riziká, ktorých výskyt spôsobí pokles jeho príjmov, je systémovo riešený a musí vedieť, kde sa má obrátiť osobne lebo ním poverení zástupcovia na riešenie jeho individuálneho problému to znamená na sieť pobočiek Sociálnej poisťovne a nadväzujúcich inštitúcií. V zásade štát nariaďuje a svojimi mocenskými nástrojmi zaisťuje, že občan bude plniť svoje povinnosti a bude prispievať do systému sociálneho poistenia a naopak, občan očakáva od štátu službu ako vyjadrenie plnenia záväzku, ktorý má štát voči občanovi. Preto akýkoľvek presun rozhodovania, rizika a kompetencií na občana v povinnom systéme, kde zvyčajne sa vyžaduje úzka špecializácia v problematike je systémovo nevhodná a vedie k vážnym poruchám systému. Pomerne odstrašujúcim príkladom takéhoto riešenia je zavedenie systému individuálnych účtov vo Veľkej Británii v roku 1988, kde dôchodky boli znížené občanom v priemere o 40 až 45% ako dôsledok poplatkov a nákladov spojených so zavedením

² **Systém sociálneho poistenia** je možné definovať ako:

„Súhrnný systém verejných opatrení, ktoré spoločnosť môže uplatniť s cieľom ochrániť svojich občanov pred ekonomickými a sociálnymi ťažkosťami, ktoré by ináč mohli byť spôsobené značnou stratou príjmov ako výsledok

1. staroby,
2. invalidity,
3. choroby,
4. nezamestnanosti,
5. pracovného úrazu,
6. smrti živiteľa rodiny,
7. materstva,
8. zdravia (zdravotných nákladov)
9. a pomôcť uľahčiť finančnú záťaž na rodinu pri starostlivosti o deti.“

³ Riešenie rizík sociálneho charakteru má svoj politický rozmer. Ukazuje sa, že pokiaľ je tento rozmer nahradený straníckymi cieľmi bez jeho zosúladenia so systémom, môže dôjsť dokonca aj v krátkom časovom horizonte k poruchám rovnováhy systému, zvyčajne pri nerešpektovaní takých parametrov, ako je nastavená úroveň solidarity, hlavne na výdavkovej strane, ale aj doplnenie systému o funkcie, ktoré nie sú v svojej podstate sociálnym rizikom, ale sú majetkovou kategóriou, ako napríklad dedenie.

systemu.⁴ Štát nakoniec musel svoju zodpovednosť uznať a refundovať občanom ich dôchodky.

SOCIÁLNA SOLIDARITA

ako systém príspevkov v pomere 1:2 až 1:3 pre ekonomické krytie sociálnych rizík a pri stanovení výšky starobného dôchodku prísne na základe zásluh.

Veľmi vážnym pojmom pre spoločenskú diskusiu je pojem solidarita. Objavujú sa rôzne pokusy zneužiť tento pre mnohých občanov abstraktný pojem a cez dezinterpretáciu zdôvodňovať redukciu efektívneho systému sociálneho poistenia. Snáď extrémnym prípadom je tvrdenie, že chudobní doplácajú na bohatých.⁵ Medzinárodná organizácia práce doporučuje, aby systém solidarity bol tvorený v pomere 1:3 až 1:2, inými slovami, aby do systému poistenia rizík sociálneho charakteru na príspevok jednej koruny od občanov s najnižším príjmom prispievali občania s vyšším príjmom najviac 3 koruny. Ideálne je, ak občan s priemerným príjmom prispieva raz toľko ako občan s minimálnym príjmom a občania s vyšším príjmom prispievali maximálne raz toľko, ako občania s priemerným príjmom. Zároveň v systéme starobného dôchodkového poistenia je nutné zachovať zásluhovosť.

⁴ Administrative Costs under a Decentralized Approach to Individual Accounts: Lessons from the United Kingdom Presented at the conference on "New Ideas About Old Age Security" The World Bank September 1999 Mamta Murthi J. Michael Orszag Peter R. Orszag

"Taking into account interaction effects, these estimates indicate that, on average, between 40 and 45 percent of the value of individual accounts in the U.K. is consumed by various fees and costs"

⁵ *Chudobní doplácajú na bohatých*

"Dnešný systém totiž nie je ani solidárny a ani spravodlivý a úplný nonsens je, že chudobní doplácajú na bohatých," konštatuje Sulík vo svojom článku na stránke www.sulik.sk.

Bohatí majú totiž podľa neho len polovičné riziko nedožiť sa dôchodkového veku a žijú preukázateľne dlhšie ako chudobní. Uvedené tvrdenie podľa Sulíka dokazuje prieskum nemeckého profesora Dr. Karla Lauterbacha, podľa ktorého vyše 20 percent ľudí s preddôchodkovým príjmom nižším ako 1500 eur sa dôchodkového veku ani len nedožije, zatiaľ čo u ľudí s preddôchodkovým príjmom nad 4 500 eur to je len 10 percent.

"Druhý podstatný výsledok prieskumu je, že z tých, ktorí sa dôchodku dožijú, si ho chudobní užijú v priemere 120 mesiacov a bohatí vyše 200 mesiacov," uvádza poradca ministra financií. Prieskum sa podľa Sulíka uskutočnil na vzorke 22 tisíc občanov.

Zásluhovosť, ktorá mala odstrániť solidaritu bohatých s chudobnými a urobiť tak systém spravodlivejším, spôsobila podľa Sulíka presný opak, a síce vnesla do systému ešte väčšiu nespravodlivosť. Ako ďalej uvádza, výlučne zásluhový je systém starobného dôchodkového sporenia a preto by mal byť priebežný systém vyplácania dôchodkov súčasným penzistom výlučne solidárny.

"Do prvého piliera by každý platil určité nevyhnutné percento zo svojej mzdy, ale všetci by dostávali len jeden a ten istý minimálny dôchodok. Kto chce viac, si musí našetriť v pilieri druhom, alebo v treťom," konštatuje.

SITA

		Hrubá mzda	7600	8000	9000	10000	12000	15000	18761	20000	25000	30000	35000	40000	45000	50000	51822
Odvody do Sociálnej poisťovne	Mesačné	Celkom	2 631	2 768	3 115	3 460	4 152	5 191	6 495	6 920	8 651	10 256	11 834	13 411	14 989	16 566	17 146
		Odvody na dôchodkové poistenie	1 368	1 440	1 620	1 800	2 160	2 700	3 378	3 600	4 500	5 400	6 300	7 200	8 100	9 000	9 329
	Za 40 rokov	Celkom	1262880	1328640	1495200	1680800	1992960	2491880	3117600	3321600	4152480	4922880	5880320	6437280	7194720	7951680	8229600
		Odvody na dôchodkové poistenie	656640	691200	777600	864000	1038800	1296000	1621440	1728000	2160000	2592000	3024000	3456000	3888000	4320000	4477920
Počet mesiacov pobrania dôchodku			120	126	131	136	142	147	152	158	163	168	174	179	184	190	200
Dôchodok ako náhrada hrubej mzdy	mesačná	3420	3600	4050	4500	5400	6750	8442,46	9000	11250	13500	15750	18000	20250	22500	23319,9	
	Celkom	410400	452571	530743	613714,3	765257,1	992571,4	1286469	1419429	1834286	2273142,9	2736000	3222857	3733714,3	4268571	4663980	
Poistenie soc. rizík mimo dôchodkové		852480	876089	964457	1047086	1227703	1499109	1831131	1902171	2318194	2649737,1	2944320	3214423	3461005,7	3683109	3566620	
Pomer určujúci sociálnu solidaritu			1,00	1,03	1,13	1,23	1,44	1,78	2,15	2,23	2,72	3,11	3,45	3,77	4,06	4,32	4,18
Dôchodok ako náhrada hrubej mzdy	mesačná	3800	4000	4500	5000	6000	7500	9380,5	10000	12500	15000	17500	20000	22500	25000	25911	
	Celkom	456000	502857	589714	681904,8	850285,7	1102857	1429410	1577143	2038095	2525714,3	3040000	3580952	4148571,4	4742857	5182200	
Poistenie soc. rizík mimo dôchodkové		806880	825783	905486	978895,2	1142674	1388823	1688190	1744457	2114385	2397165,7	2640320	2856328	3046148,6	3208823	3047400	
Pomer určujúci sociálnu solidaritu			1,00	1,02	1,12	1,21	1,42	1,72	2,09	2,16	2,62	2,97	3,27	3,54	3,78	3,98	3,78
Dôchodok ako náhrada hrubej mzdy	mesačná	4180	4400	4950	5500	6600	8250	10318,55	11000	13750	16500	19250	22000	24750	27500	28502,1	
	Celkom	501600	553143	648686	750095,2	935314,3	1213143	1572350	1734857	2241905	2778285,7	3344000	3939048	4563428,6	5217143	5700420	
Poistenie soci. rizík mimo dôchodkové		761280	775497	846514	910704,8	1057646	1278537	1545250	1586743	1910575	2144594,3	2336320	2498232	2631291,4	2734537	2529180	
Pomer určujúci sociálnu solidaritu			1,00	1,02	1,11	1,20	1,39	1,68	2,03	2,08	2,51	2,82	3,07	3,28	3,46	3,59	3,32
Dôchodok ako náhrada hrubej mzdy	mesačná	4560	4800	5400	6000	7200	9000	11256,6	12000	15000	18000	21000	24000	27000	30000	31093,2	
	Celkom	547200	603429	707657	818285,7	1020343	1323429	1715291	1892571	2445714	3030857,1	3648000	4297143	4978285,7	5691429	6218640	
Poistenie sociálnych rizík mimo		715680	725211	787543	842514,3	972617,1	1168251	1402309	1429029	1706766	1892022,9	2032320	2140137	2216434,3	2260251	2010960	
Pomer určujúci sociálnu solidaritu			1,00	1,01	1,10	1,18	1,36	1,63	1,96	2,00	2,38	2,64	2,84	2,99	3,10	3,16	2,81

Výpočet pomerov príspevkov na poistenia sociálnych rizík v SR podľa stavu v roku 2006

Sociálnu solidaritu môžeme potom definovať ako pomer medzi zaplatenými dávkami na poistenie sociálnych rizík mimo starobné dôchodky medzi konkrétnou príjmovou skupinou a skupinou s najnižšou mzdou. Tento pomer sa mení s výškou dôchodku ako pomerom náhrady mzdy.

Z tabuľky je evidentné, že pri 45% tnej náhrade mzdy sociálnu solidaritu vystihuje pomer 1: 2,15 medzi najnižšou mzdou a priemernou mzdou až po pomer 1:4,18 medzi najnižšou mzdou a stropom vymeriavacieho základu. Pri 60%tnej náhrade mzdy sa pomer medzi najnižšou a priemernou mzdou mení na 1:1,96 a pomer medzi najnižšou mzdou a stropom vymeriavacieho základu na 1: 2,81

Ako bolo ukázané vyššie, aj pomerne jednoduchá úvaha určuje, že aj v systéme sociálneho zabezpečenia v Slovenskej republike je solidarita medzi príjmovými skupinami zabezpečená v súlade s bežnou logikou, t.j. ***nastáva redistribúcia zdrojov od príjmových skupín s vyššími príjmami v prospech príjmových skupín s nižšími príjmami***, pričom z týchto peňazí sa financujú všetky dávky, ktoré pokrývajú riziká sociálneho charakteru v súlade so zákonom. Snaha o dokazovanie toho, **že sociálne slabšie kategórie cez pracujúcich cez sociálny systém subvencujú sociálne silnejšie skupiny pracujúcich sa nezakladá na pravde**. Toto tvrdenie je možné vykonštruovať len ak:

1. autor tejto ideí prevráti logiku a tvrdí, že keď zo systému sa odoberajú peniaze v podobe dôchodkov a nízkopríjmový dôchodca ich odoberie ich menej ako dôchodca zo sociálne silnejšej kategórie tak subvencujem systém
2. pri úvaha autor tvrdenia opomenie skutočnosť, že cez sociálny systém sa financuje celý rad ďalších rizík sociálneho charakteru, ktoré spotrebúvajú príjmy v podobe odvodov. Na základe príslušných redistribučných mechanizmov sa vyrovnáva úroveň dávok tak, aby aj príjmovo nižšie skupiny poistencov získali dávky, ktoré svojou výškou pokrývajú ekonomicky nutné náklady – tu je premietnutá skutočnosť, že výška dávky najprv rieši úroveň potreby pre každého a nadstavba nad touto úrovňou v niektorých kategóriách dávky rieši zásluhovosť.

Často sa objavuje snaha zabezpečiť likviditu a dlhodobú finančnú stabilitu systému sociálneho poistenia výlučne cez výnos pracovnej sily v podobe odvodov z miezd. Realita je taká, že rozdiel medzi výnosom z odvodov a potrebami zabezpečuje štátny rozpočet cez výnos všeobecných daní formou definovania aktuálnej výšky odvodov za poistencov, ktorým príspevky platí zo zákona štát. Dlhodobá zmena v doporučených pomeroch nastavenia solidarity môže viesť k demotivácii buď časti pracujúcich alebo dokonca celej populácie nežiaducimi sekundárnymi efektmi v ekonomike.⁶

DEMOGRAFIA A SOCIÁLNY SYSTÉM

Jeden z často uvádzaných argumentov, prečo je potrebné reformovať priebežný systém sociálneho poistenia je jeho neudržateľnosť kvôli výraznej zmene počtu prispievateľov (aktívne pracujúcej populácie) a voči počtu poberateľov (dôchodcov). Pôvodné vágne argumenty o lepšom výnose je možné dnes nahradiť o pomerne vážne dôvody, prečo je nutné zaviesť individuálny účet nasledovne:

1. *individuálny účet je syntetickým meradlom iniciatívy občana*
2. *individuálny účet je vhodné využiť na formovanie trhu práce ako nástroj na zamedzenie zneužívania poistenia v nezamestnanosti a nástroj na zvyšovanie si kvalifikácie pracujúceho občana*
3. *individuálny účet je vhodné využiť na aktívne formovanie rodiny*
4. *individuálny účet je možné využiť na rovnomerné rozdelenie rizika medzi výnos pracovnej sily I. pilier a výnos kapitálu II. pilier*

Práve predposledný bod 3 je rozhodujúcou odpoveďou na nepriaznivý demografický vývoj. Analýza ⁷ systémov sociálneho zabezpečenia v OECD krajinách poukázala na to, **že tam, kde je dôchodkový systém štedrý a odstraňuje riziko chudoby v starobe, tam výrazne klesol počet detí v rodine**. Ukazuje sa, že mnohým rodinám postačuje emocionálne vnímanie dieťaťa a uspokojí sa často s jedným dieťaťom, kým pre reprodukciu je potrebné, aby na jednu ženu pripadlo 2,1 narodeného dieťaťa. Javí sa preto vhodné, aby do povinného systému boli zapracované ekonomické mechanizmy, **ktoré nanovo budú zabezpečovať adresný medzi generáčny transfer zdrojov na úrovni základnej rodiny na princípe rozprávky o troch grošoch**. Je potrebné, aby občan začal znova popri emocionálnej stránke vnímať dieťa aj ako investíciu a svoju primeranú zodpovednosť voči spoločnosti z hľadiska jej reprodukcie.

Systém individuálnych účtov II. Piliera.

Súčasný systém starobného dôchodkového sporenia sa niesol v dvoch základných rovinách ustanovenia:

1. Výnos kapitálu na individuálnom súkromnom účte bude vyšší ako v prípade ak penziu bude vyplácať štát z priebežného systému
2. Vyrieši sa deficit v priebežnom systéme sociálneho zabezpečenia

⁶ Podpora vzniku morálneho hazardu, posilnenie šedej ekonomiky, snaha zneužívať systém a pod.

⁷ "Has Social Security influenced family formation and fertility in OECD countries? An economic and econometric analysis", Isaac Ehrlich and Jinyoung Kim, Journal of Pharmaceuticals Policy and Law, Vol. 9, 2007, pp. 99-120.

3. Občan bude môcť dediť zostatok na účte

Sú to diametrálne iné dôvody, ako sú uvedené v súvislosti s demografiou. Je potrebné jednotlivé parametre preskúmať.

Otázka číslo 1.

Aká je výhody individuálnych účtov vedených súkromnou sférou oproti účtom vedených vo verejnoprávnej inštitúcii?.

Vážnym argumentom, používaným na obhajobu vedenia účtov v súkromnom sektore bola korupcia v štátnej správe. Na túto argumentáciu je vhodné použiť výrok profesora Stiglitz:

„Štát nemôže riadiť podniky, alebo verejné dôchodkové fondy, lebo je neefektívny a ľahko korumpovateľný. Štát ale má zabezpečiť správny regulačný rámec. Je ťažko pochopiť, ako neefektívny a skorumpovateľný štát pri správe verejného dôchodkového systému zabezpečí efektívny a poctivý regulačný rámec súkromného sektora.“

Je evidentné, že pokiaľ je systém dohľadu na správu účtu rovnaký, nie je žiadny dôvod sa domnievať, že skutočnosť, či je účet vedený v súkromnom sektore alebo v sektore verejnom, má vplyv na jeho výnos. To, čo vplýva na jeho výnos je, ako sú spravované aktíva.

Otázka č.2.

Vykazuje rozdiel pri správe aktív verejný sektor a sektor súkromný?

Odpoveď je áno a to výrazne v prospech súkromného sektoru.

Otázka č.3.

Je vhodný systém, kde je jeden a ten istý správca účtov a správca aktív, alebo je vhodnejší systém s oddelenou správou účtov a správou aktív?

Konflikt záujmov medzi správou účtu a správou aktív zvyčajne vedie k nižšiemu výnosu účtu, ako keď je správa účtov oddelená od správy aktív. Je vhodné tieto dve funkcie oddeliť, pričom efektívne oddelenie je len v tom prípade, ak medzi správcu účtu a správcu aktív je vložený tretí nezávislý subjekt, ktorý organizuje súťaž pri správe aktív.

Otázka č.4

Pri rozhodovaní, ktorú ponuku na správu účtu príslušnej DSS využije občan, mal možnosť na základe informácii od jednotlivých DSS sa správne rozhodnúť a vykonať svoju povinnú voľbu správne?

Jednoduchý myšlienkový experiment je nasledovný. Každý občan chce mať svoj účet maximálny a logicky sa snaží využiť najvýhodnejšiu ponuku. Keby poskytnuté informácie umožňovali určiť najlepšiu ponuku z hľadiska výnosu účtu, potom pri objeme 1,5 mil. účtov by jedného dňa došlo k zisteniu, že konkrétna DSS skutočne poskytuje najvyššie zhodnotenie. Táto informácia by sa začala šíriť a došlo by k efektu známeho ako polarizácia davu. Výsledkom by bolo, že po relatívne krátkom čase by všetci účastníci II. Piliera prestúpili k jednej jedinej DSS. Realita je však taká, že k tomuto javu nedošlo. Ani vzorka o objeme 1,5 mil. občanov nebola schopná určiť najlepšieho správcu.

Realitu dokumentuje diskusia v časopise Money s investičným manažérom Tedom Aronsonom⁸, ktorý poukazuje na to, že prakticky neexistuje súbor informácií, ktorý umožní

⁸ Ted Aronson diskutuje, akým spôsobom si vybrať aktívne riadený fond (Money, 15.január 1999)

rozhodnúť, ktorá DSS bude spravovať aktíva s vyšším výnosom. To nakoniec dokumentovali aj DSS a zákon, kde pre DSS bolo povinnosťou počas marketingu uvádzať, že minulé výnosy nie sú zárukou budúcich.. **Jedinou istotou je však skutočnosť, že vždy bude existovať správca s najvyšším výnosom a správca s najnižším výnosom.**

Otázka č.5

Pokiaľ bude fond s najvyšším výnosom a fond s najnižším výnosom, aký bude jeho rozdiel ?

Ak vezmeme reálne údaje z 30.septembra 2007 a hodnotu investičnej jednotky očistíme o infláciu, potom pri predpoklade, že investície sa budú zhodnocovať 2,5 % nad úroveň inflácie počas 40 rokov, a výnos pracovnej sily bude 2,5% ročne nad infláciu⁹, zistíme, že výška účtu sa líši o 35%. To znamená, že extrémny prípad rozdielu vo výnose účtu pri rovnakých odvodoch je 35%. To pre účastníkov vnáša do systému **značnú nespravodlivosť**. Občan je v povinnom systéme II. Piliera, nemá k dispozícii informácie, ktoré mu umožňujú rozhodnúť o najlepšej DSS a čelí riziku, že jeho účet môže byť o 35% nižší za podmienok, ktoré on nevie ovplyvniť. Takýto systém povinnej účasti v II. Pilieri je systémom nespravodlivým a je podozrenie, že odporuje ústave v časti, ktorá zaručuje občanovi rovnosť príležitostí. Voľba DSS je však náhodný proces ktorý je rovnaký ako v prípade stávk v kasíne pri rulete. Pri 2,5% tnom zhodnotení odvodov do II. Piliera je približne účet tvorený 60% odvodmi a cca 40% tami úrokov z nich. Zásluha občana je výlučne na výške odvodov a systém by mal zaručiť rovnaké zhodnotenie odvedených príspevkov každému občanovi. Je možné nájsť také riešenie?

Money: Povedali ste, že investície do aktívne spravovaného fondu sú na rozdiel od investícií do pasívne spravovaného fondu aktom viery. Ako to myslíte?

Ted Aronson: Za normálnych podmienok je potrebných 20 až 800 rokov, aby bolo možné štatisticky dokázať, či manažér portfólia je skutočne schopný, alebo má len šťastie.

Money: Hovorili ste 800 rokov?

Ted Aronson: Ano, presne. Aby sme si mohli byť na 95% istí, že daný manažér nemá len šťastie, potrebujeme poznať jeho výsledky v porovnaní s trhom skoro celé tisícročie. A aj keby nám stačila len 75%-ná istota, že manažér je nadpriemerne schopný, potrebovali by sme k tomu poznať históriu jeho výkonnosti v dĺžke medzi 16-115 rokov.

9

PRIEMERNÁ MESAČNÁ MZDA V HOSPODÁRSTVE SR ¹⁾
(v prepočte na fyzické osoby)

Ukazovateľ	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Priemerná mesačná nominálna mzda zamestnanca v hospodárstve SR (v Sk)	6 294	7 195	8 154	9 226	10 003	10 728	11 430	12 365	13 511	14 365	15 825	17 274	18 761
Index nominálnej mzdy	117,0	114,3	113,3	113,1	109,6	107,2	106,5	108,2	109,3	106,3	110,2	109,2	108,0
Index reálnej mzdy	103,2	104,0	107,1	106,6	102,7	96,9	95,1	101,0	105,8	98,0	102,5	106,3	103,3

1) indexy rovnaké obdobie minulého roku = 100; index reálnej mzdy je vypočítaný ako podiel indexu nominálnej mzdy a indexu spotrebiteľských cien

Keď sa pozrieme na priemernú mesačnú mzdu v hospodárstve SR, môžeme konštatovať, že za roky 1994 až 2006 priemerný index reálnej priemernej mzdy je presne 2,5%,

Otázka č.6

Je zvolený optimálny model z hľadiska nákladov, alebo je možné nájsť lepšie riešenie?

Náklady¹⁰

Analýza nákladov spojených so správou účtov súkromným sektorom v Anglicku poukázala na skutočnosť, že 40 až 45% z hodnoty účtu bolo odvedené v prospech správcov v podobe rôznych poplatkov.¹¹

Pre úvahy o výške nákladov spojených s vedením individuálneho účtu a správou aktív na tomto účte je nutné najprv vysvetliť niekoľko skutočností.

Pri konštrukcii systému II. Piliera bolo analyzovaných rad vzorov a z pohľadu nákladov v podobe poplatkov za správu účtu a správu aktív na účte bolo možné vybrať najlepšie zorganizované systémy, ktoré sú zavedené v USA a to Trift plan, ktorý pracuje s výškou poplatkov pre správcu v sume 0,1% z aktív ročne, podobne systém bežiaci na Islande a v Kanade pre kapitalizáciu aktív II. Piliera, ktorý pracuje s výškou poplatkov pre správcu aktív v rozsahu 0,1 až 0,2% z aktív ročne. Aby sme mohli porovnať náklady systému II. Piliera zavedeného v SR v súlade so zmením ustanovení zákona 43/2004 Z.z. so systémami v USA a Kanade je vhodné tieto analyzovať na nasledovnom modeli:

- 1. Kapitál sa bude dlhodobo zhodnocovať rovnako ako pracovná sila, t.j. priemerne 2,5% nad infláciu ročne**
- 2. Dĺžka prispievania na účet bude 40 rokov**
- 3. Analyzovaný bude priemerný plat z roku 2006 v stálych cenách**
- 4. Plat sa bude zvyšovať priemerne 2,5% ročne nad infláciu**
- 5. Výška odvodov do II. Piliera bude 9% z výšky mzdy**
- 6. Výšku poplatkov do systému podľa USA alebo Kanady budeme označovať ako produktívne náklady, umožňujúce zabezpečenie prevádzky systému II. Piliera**
- 7. Náklady nad poplatky systémov USA a Kanady budeme označovať ako neproduktívne náklady**

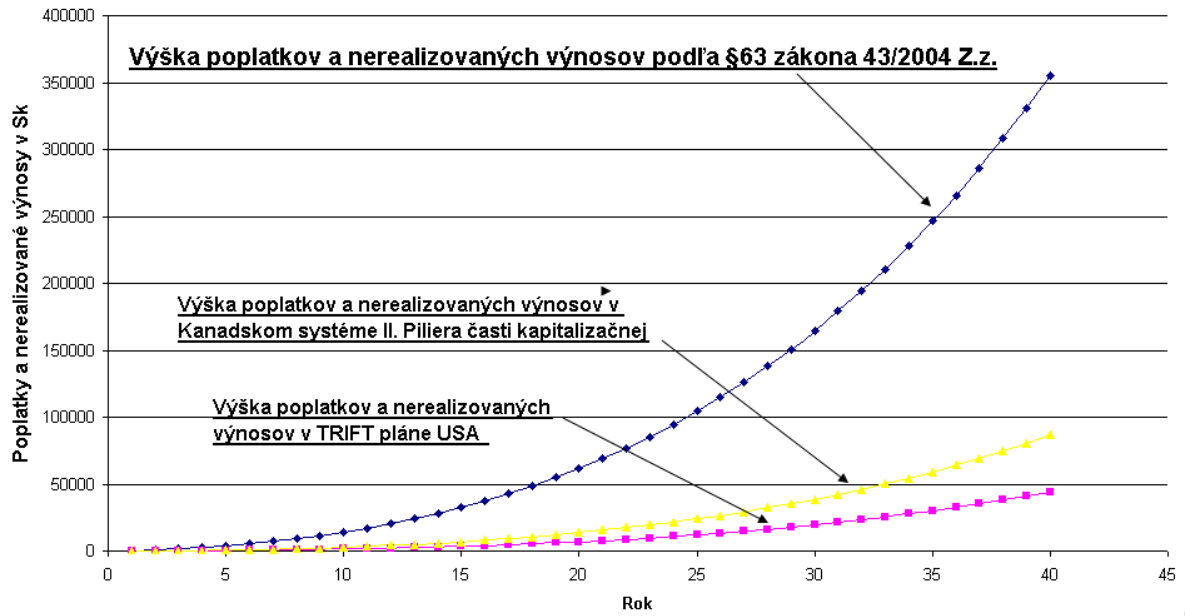
Akumulovaná výška poplatkov v jednotlivých systémoch je zobrazená na obrázku číslo 1. Z neho je evidentné, že zavedený systém II. Piliera v SR odčerpáva v podobe poplatkov

¹⁰ Prehľadný rozbor nákladov spojených so správou účtov a aktív s kvantifikáciou jednotlivých položiek je možné nájsť v publikácii *Estelle James James Smalhout Dimitri Vittas Administrative costs and the organization of individual account systems: a comparative perspective**
<http://www.sbs.gob.pe/Journal/sbs/James-Vittas.pdf>

¹¹ *Administrative Costs under a Decentralized Approach to Individual Accounts: Lessons from the United Kingdom Mamta Murthi¹ J. Michael Orszag² Peter R. Orszag*
<http://www.worldbank.org/html/dec/chiefecon/conferen/papers/ukadmin.pdf>
“Taking into account interaction effects, these estimates indicate that, on average, between 40 and 45 percent of the value of individual accounts in the U.K. is consumed by various fees and costs”

značne vyššie sumy z účtu občana, ako je to v prípade TRIFT plánu alebo Kanadského systému.

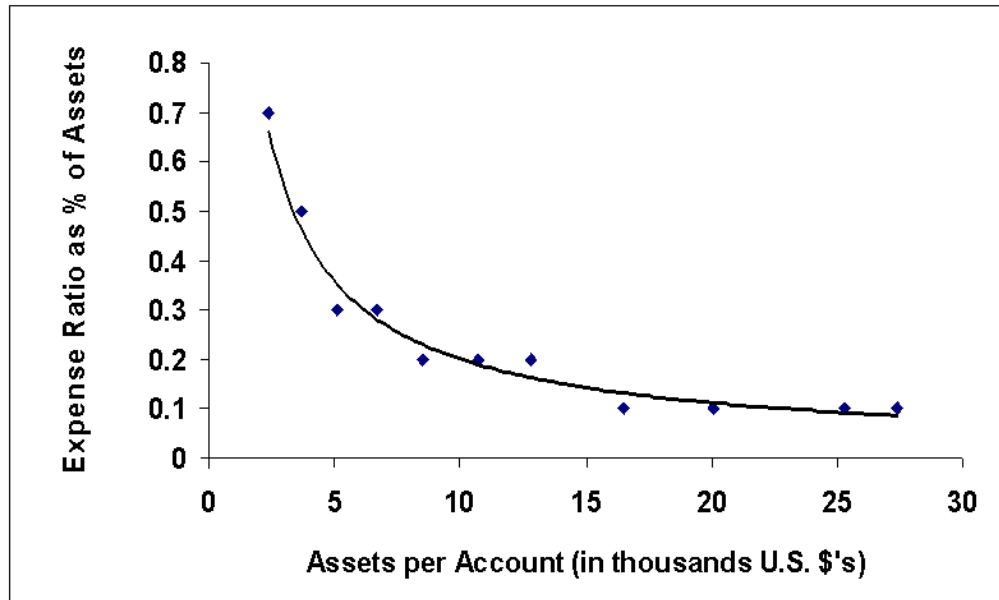
Výška akumulovaných poplatkov a nere realizovaných výnosov pre schémy podľa zákona 43/2004, Kanadského systému II. piliera a Trift plánu USA

1.

Cost of U.S. Thrift Savings Plan, 1988-1998

Relation Between Cost as % of Assets and Average Account Size

Obrázok číslo 2 Vývoj poplatkov TRIFT plánu v závislosti od výšky účtu (25000 USD bolo dosiahnuté po 10 tich rokoch)

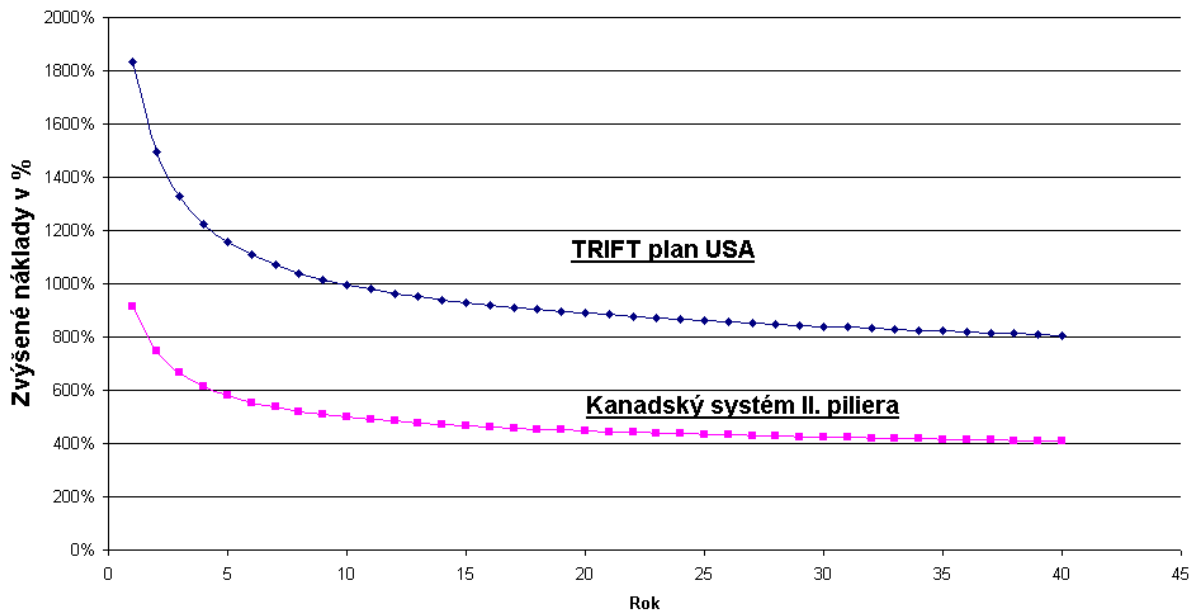
V roku 1988 boli náklady na správu TRIFT plánu cca 0,7% z aktív ročne pričom v roku 1999 tieto poklesli na 0,11% zo spravovaných aktív ročne.

Z obrázka číslo 3 vyplýva, že systém zavedený na Slovensku má, pokiaľ nedôjde k zníženiu poplatkov po desiatich rokoch o 400% až 500% vyššie poplatky odvádzané občanom na účet DSS oproti Kanadskému systému a až o 800% až 100% vyššie poplatky odvádzané občanom na účet DSS v porovnaní s výškou poplatkov v systéme TRIFT plánu v USA. Tieto zvýšené poplatky tvoria neproduktívne náklady a po amortizovaní počiatočných zvýšených nákladov tvoria neproduktívny náklad systému a tým aj výnos DDS. Tieto poplatky sú akceptovateľné pri systémoch s dobrovoľnou účasťou a majú pokryť výdaje na marketing pri presvedčaní jednotlivcov, poprípade pri vytváraní špeciálnych finančných produktov. **V prípade povinného systému II. Piliera zavedenie marketingu medzi jednotlivými licencovanými DSS predstavuje odborný nezmysel, pretože neexistuje taký súbor informácií, na základe ktorých je možné rozhodnúť, že jedna DSS vie spravovať účty a aktíva lepšie ako druhá DSS.**

Pomerne vysoké výdavky DSS počas kampane sú neproduktívne a riešením má byť, že ich nakoniec zaplatí v skrytých poplatkoch občan. O akú výšku poplatkov ide počas 40 rokov? Na jednom individuálnom účte je to v cenách roku 2006 zvýšenie poplatkov o 260 tisíc v prípade Kanadského systému a 310 tisíc v prípade TRIFT plánu. Pre 1 600 000 účtov to znamená odčerpanie navyše občanom $260000 \times 1600000 = 416$ mld Sk v porovnaní s Kanadským systémom a v prípade systému USA je to $311\,000 \times 1\,600\,000 = 497,6$ mld Sk

počas 40 rokov, čo priemerne je od 10 mld Sk do 12,4 mld Sk ročne neproduktívnych nákladov, ktoré zaplatí občan. Ak odčítame vstupné náklady na spustenie systému cca 8 mld Sk, ako akceptovateľný náklad, ktorý bol realizovaný v rokoch 2003 až 2006, potom je stále systém nákladnejší pre občana v rozmedzí 405 až 488 mld Sk počas 40 rokov, ktorý mu znižuje hodnotu účtu v rozmedzí od 10 do 15%.

Zvýšenie nákladov vyjadrené v % v podobe poplatkov DDS systému II.piliera oproti TRIFT plánu a Kanadského systému

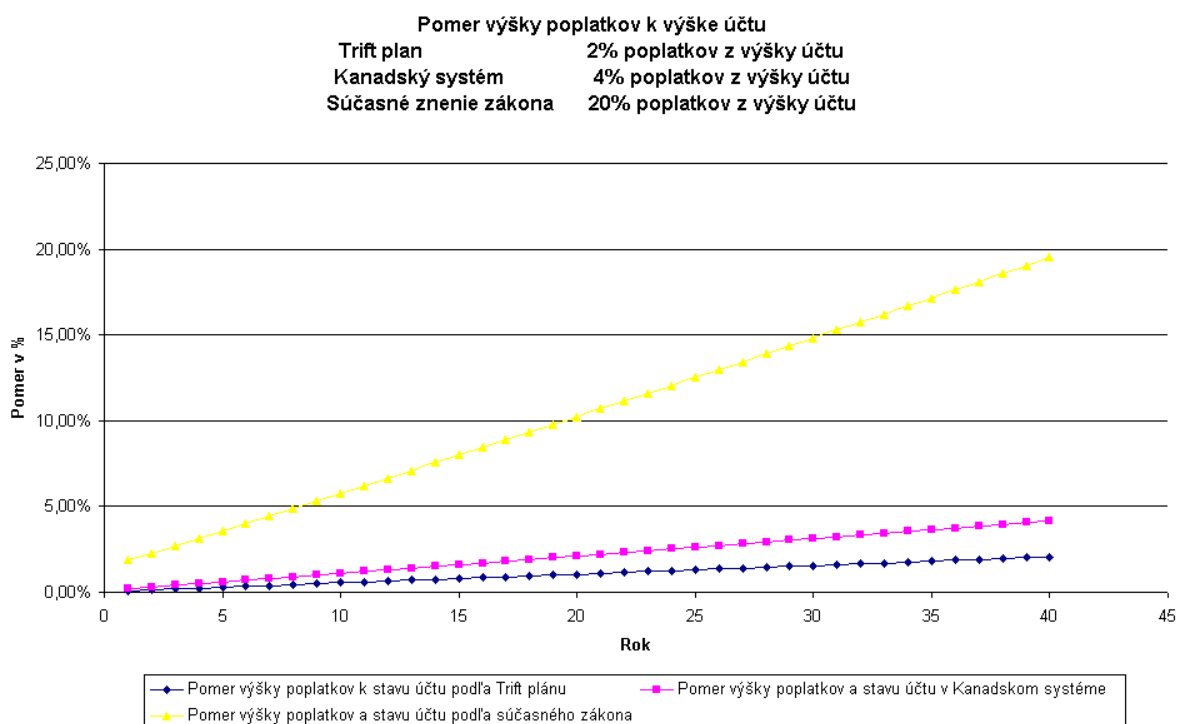
Druhou otázkou je, o koľko bude mať občan nižšiu penziu v dôsledku zvýšených poplatkov DSS.? V podstate o to, o čo sú zvýšené poplatky oproti TRIFT plánu alebo Kanadského systému, tak o to sa zníži výška aktív na účte pri ináč rovnakom zhodnotení.

Ak akceptujeme, že vyššie popísaný model realisticky odráža skutočnosť, je možné prísť k nasledovným uzáverom:

§63 zákona 43/2004 Z.z. stanovuje výšku poplatkov tak, že:

- 1. odčerpáva z účtu občana približne 15% z hodnoty jeho aktív počas 40 rokov.**

2. je to o 400 až 900% viac ako v prípade TRIFT plánu dôchodkového systému USA¹², Islandu a Kanadského systému II. Piliera v časti kapitalizačnej.
3. V absolútnych hodnotách pre 1 600 000 účtov to znamená navyše o cca 400 až 500 mld Sk v cenách z roku 2006 ako v prípade systémov v USA, Islandu a Kanady,
4. priemerne to predstavuje počas 40 rokov ročne 10 mld Sk poplatkov a výnosov z nich pre DSS navyše.
5. Hodnota penzie občana sa zníži o 15% v dôsledku zvýšeného platenia poplatkov DSS

3) U.S. thrift savings plan

- Voluntary IA plan for federal government employees with matching contributions
- Competitive bidding with 3 portfolios, all passive management, 1 company
- Costs: .11% of assets or \$30 per account

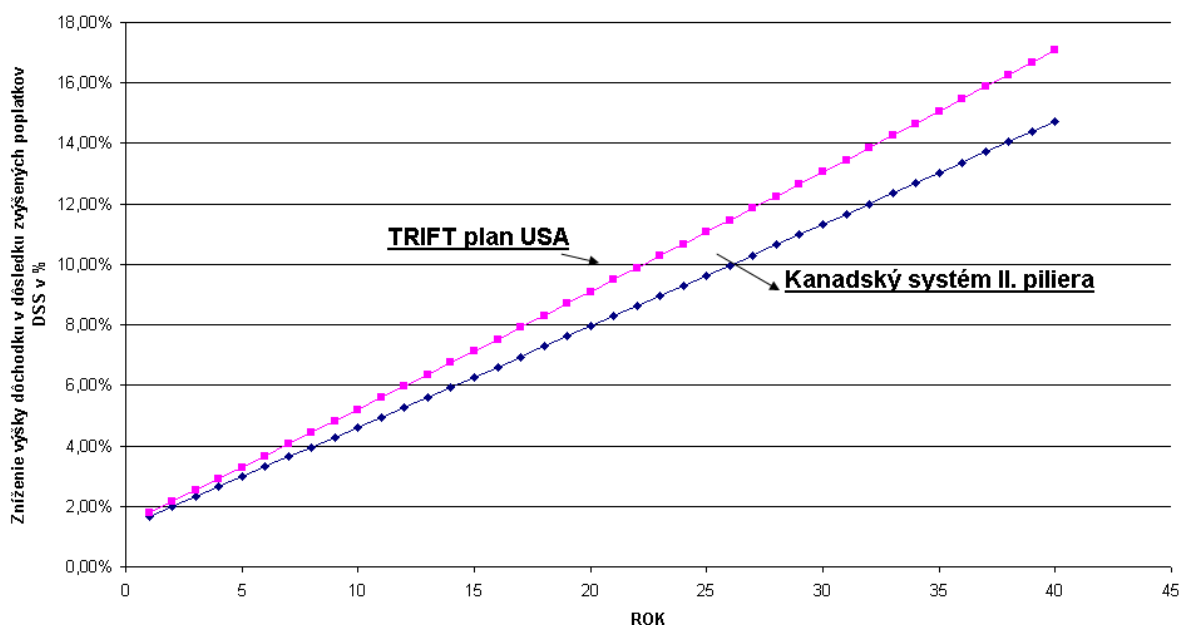
Average Annual Fees as % of Assets for Alternative IA Systems

	Retail	Institutional
Latin America	Chile	Bolivia – Competitive Bidding
Start up	9.39	3.00
Current	1.36	3.00
Lifetime simulation	0.76	0.54
Sweden	Mutual Funds	IA Systems – Price Ceilings
Current	1.50	0.80
Long run	-	0.50
United States	Mutual Funds	Hypothetical IA Systems
Active	1.50	0.64
Passive	0.32	0.16
		TSP - Competitive bidding, passive
		0.11

N

[http://www.estellejames.com/presentations/comparative-WB04.ppt#262,23,2\)](http://www.estellejames.com/presentations/comparative-WB04.ppt#262,23,2)

Zníženie dôchodku občana v dôsledku zvýšených poplatkov DSS v porovnaní s TRIFT plánom v USA a Kanadským systémom II. piliera kapitalizačnej časti

I

Výnosy.

Otázka výnosov a ovplyvnenia ich výšky na účte si vyžaduje pochopenie niektorých modelov a len konfrontácia modelu s reálnymi faktami umožňuje vysloviť závery, ktoré majú vypovedaciu schopnosť. Bola to konferencia Svetovej banky, kde odznali analýzy rôznych

systémov renomovanými ekonómami, či už boli analyzované systémy v Anglicku, Chile, Argentíny alebo Švédsku, či Švajčiarsku. Výšku výnosov popri štandardných faktoroch kapitálového trhu ovplyvňuje najmä dva základné faktory::

1. Organizácia systému dôchodkového poistenia
2. Rozhodnutie o vytvorení reálnej súťaže pri zhodnocovaní aktív

Organizácia systému dôchodkového poistenia

Organizácia systému II. Piliera vážnym spôsobom zasahuje do investičného rozhodovania a tým aj ovplyvňuje podmienky určujúce výšku výnosov z jednotlivých investícií. Typickým príkladom je prestup občana od jednej DSS k druhej v súlade s §64b zákona č.43/2004 Z.z., podľa ktorého môže občan raz za dva roky prestúpiť od jednej DSS k druhej.. Popri vyššie uvedených nákladoch existuje aj alternatívny náklad v podobe strateného zisku ako dôsledok toho, že DSS musí kalkulovať s prestupom časti občanov a teda musí držať vyššiu likviditu svojich investícií, čo má negatívny vplyv na zhodnotenie tejto časti investícií. Analýzy poukazujú na to, že sa môže jednať o zníženie hodnoty aktív v rozsahu 0,1 až 0,3% z hodnoty aktív ročne. Z hľadiska marketingového rozdelenia aktív systému II. Piliera je možné nájsť nasledovné položky:

1. marketing pre primárne a sekundárne rozdelenie trhu – cca 0,2-0,3% z aktív ročne v priemere
2. náklady spojené s držaním vyššej úrovne likvidity – 0,1-0,3% z aktív
- 3.náklady spojené s prechodom medzi dvoma fondmi – 0,05-0,1% z aktív
- 4.náklady spojené s nevyužitím rozsahu – 0,1-0,2% z aktív
- 5.náklady nekvantifikovateľné spojené s redistribúciou nákladov medzi dvoma rôznymi fondmi spravovanými jednou spoločnosťou
- 6.systém neumožňuje zabezpečiť ústavný princíp rovnosti príležitostí bez dodatočného spočítania všetkých výnosov a ich spätného prerozdelenia na základe priemerne stanoveného výnosu – v prípade zaistenia sú to síce malé ale predsa dodatočné náklady a komplikácia systému.

Celkovo môžeme odhadnúť, že takto organizovaný systém má zvýšené náklady od 0,5% z aktív ročne až do 0,8% z aktív ročne. Časť z nich si správca pokrýva odvedenými poplatkami, ale časť týchto nákladov je skrytá v podobe nižšieho výnosu na účte.

Ak analýza priamych nákladov poukázala na to, že dochádza k zníženiu hodnoty účtu o 20% v porovnaní s účtom bez poplatkov, tak približne 0,1% až 0,3% z aktív ročne možno odhadnúť alternatívny náklad spojený so znížením výnosov ako dopad toho, že je nutné držať vyšší stupeň likvidity aktív.

Zníženie výnosov ako dôsledok nevyriešeného konfliktu záujmov medzi správou účtov a správou aktív, kartelová dohoda..

V súlade s ustanovením § 47 odsek 2 písmeno a) a b) je DSS povinná spravovať aktíva (odsek 2 písmeno a a viesť účty odsek 2 písmeno b. Keďže jeden a ten istý subjekt spravuje aktíva ako aj vedie účty, konflikt, ktorý z tohto súbehu vyplýva nie je vyriešený. To umožňuje správcovi aktív a zároveň aj správcovi účtov rozhodnúť, akú časť zisku ponechá na individuálnych účtoch, pričom, pokiaľ sa priemerné výnosy neodlišujú od štandardu, nie je dôvod skúmať detailne jednotlivé transakcie. Z takéhoto pohľadu zákon síce rieši kvalite

ošetrenie rizika spojeného s defraudáciou alebo nečestným konaním, ale zo zákona zavádza monopolizáciu správy aktív pre účty spravované príslušnou DSS, čo je prvým poslaním dikcie zákona 43/2004 Z.z. v §47 odsek 2 Navyše, zákon 43/2004 Z.z. ustanovuje v §91 v podstate dohodu¹³, kde kritériom pre posúdenie výšky zhodnotenia investície nie je výška inflácie, ako základný parameter, ale je 24 mesačný priemerný výnos konkurencie, pričom za konkurenciu sú označené v odseku 2) §91 ... všetky zodpovedajúce dôchodkové fondy v správe všetkých ostatných dôchodkových správcofských spoločností . Inými slovami, pokiaľ sa výnosy konkrétnej DSS príliš nelíšia od konkurencie, potom nie je možné, aby bola uplatňovaná sankcia a **teda všetky DSS majú zaručený príjem z poplatkov**, bez ohľadu na absolútnu výšku výnosov. Takto dikcia zákona v podstate nahrádza dohodu medzi DSS a v zásade vytvára zjednocujúci rámec finančného podnikania všetkých DSS , inými slovami monopolizuje trh s cieľom maximalizovať výnos na poplatkoch za správu účtov a správu aktív. Ale definícia kartelu znie: **Kartel tvorí skupina firiem, ktorá sa dohodne, že sa bude správať ako monopolista**. V prípade Slovenskej republiky, dosiahol tento kartel dokonca stav, **že táto kartelová dohoda bola ustanovená do zákona** a momentálne je súčasťou platnej legislatívy SR Zákon kvantifikuje kritériá a v zásade určuje DSS spoločnostiam parametre trhu. Výsledkom je spoločný postup DSS na trhu II. Piliera a nie zavedenie voľnej súťaže konkurujúcich si správcofských aktív. Je to presne nástroj, pomocou ktorého možno zistiť a potrestať tú spoločnosť, ktorá by sa správala mimo dohodnuté limity. Pokiaľ by takéto kritérium nebolo, nebol by k dispozícii nástroj na porovnanie a došlo by k rozbitiu kartelu. Na druhej strane je nutné vidieť aj tú skutočnosť, že DSS sa bude musieť vzdať časti alebo celých poplatkov, pokiaľ by musela vyrovnať nesplnenú časť limitu a odvieť príslušnú platbu na účet fondu. Za istých okolností j možné si predstaviť trhovú silu, ktorá bude tlačiť na znižovanie poplatkov. Ale vzhľadom na situáciu šiestich DSS je možné v skutočnosti v reálnom čase vyhodnocovať stav portfólia a jeho porovnanie s limitmi a prijímať k tomu účinné opatrenia. **Výsledkom je veľmi podobný výnos a rozhodujúcou zložkou konkurencie je konkurencia pri správe účtov pri povinnom systéme s vysokými neproduktívnymi nákladmi a nie žiaduca agresívna konkurencia pri správe aktív. Zároveň systém zaviedol nespravodlivosť s vysokou pravdepodobnosťou toho, že je porušená ústavou zaručená rovnosť príležitostí.**

Súčasný stav poplatkov znižuje hodnotu účtu o cca 16,33%

Deficit Sociálnej poisťovne ako dôsledok odvodov do II. piliera

Riešenie, založené na odvodoch vo výške 9% do systému II. Piliera prináša dva problémy:

1. Problém okruhu verejných financií
 2. Problém likvidity Sociálnej poisťovne
- Vzhľadom na skutočnosť, že účty II. Piliera ú v správe súkromných spoločností dochádza ku konverzii peňazí z verejného okruhu na peniaze, ktoré sú na súkromných účtoch. Situácia sa okamžite mení, ak sú účty spravované organizáciou v okruhu verejných financií, napr. Sociálnou poisťovňou. Výsledkom

¹³ V tomto paragrafe zákon detailne určuje, že trh sa skladá len zo subjektov DSS a fondov v ich správe ako aj spôsob výpočtu priemerných hodnôt a povolených odchýlok od priemernej hodnoty bez sankčných následkov.

je, že hodnota účtu ako právneho nároku jednotlivca je majetkovo krytá , pričom samotné aktíva spravuje súkromný kapitál

- Pokiaľ sú účty spravované Sociálnou poisťovňou, je možné na ne presunúť aktíva z FNM , pričom tieto aktíva budú vytvárať majetkové krytie individuálnych účtov, pričom zároveň spoločnosti akcie ktorých sa nachádzajú na účte FNM sú aktívne spravované súkromným kapitálom, alebo mixom súkromného kapitálu a štátu. Jedná sa o akcie nasledovných spoločností:
 - SPP (GasdeFrance, Ruhrgas)
 - Západoslovenské energetické závody a.s. (E.On)
 - Stredoslovenské energetické závody a.s. (Elekticité de France)
 - Východoslovenské energetické závody a.s. (RWE)
 - Slovenské elektrárne (Enel)
 - T-COM (Deutsche telecom)

Je zrejmé, že pri riešení likvidity systému pri prechode na II. Pilier je vhodné zriadiť **Medzi generičný dôchodkový fond** transferom zostatku aktív FNM do tohto fondu a jeho posilnením vydaním štátnych dlhopisov s indexovaným kupónom 2% nad úroveň inflácie s nekonečnou dobou splatnosti a tým financovať transformačné náklady nad zdroje generované rastom HDP. **Pokiaľ Medzi generičný fond dôchodkovej solidarity bude v okruhu verejných financií , nedochádza k privatizácii, majetok fondu cez vydané podielové listy reálne kryje hodnotu individuálneho účtu a navyše, aktíva fondu sú spravované súkromnými investormi. Tým sú splnené požiadavky najnižších nákladov, potenciálne najvyšších výnosov a transformuje implicitný dlh systému PAYG bez zvyšovania deficitu verejných financií až do výšky hodnoty fondu. Za peniaze odvedené do II. Piliera sa nakúpia podielové listy fondu a samotné peniaze sa použijú na výplatu súčasných dôchodkov.**

Princípy riešenia pre dosiahnutie najnižších nákladov¹⁴

– odhad je 0,3% z aktív ročne ako horná hranica s potenciou dosiahnutia stavu cca 0,15% z aktív ročne po 12 a viac rokoch trvania.:

1. Je nutné využiť inštitucionalizovaný spôsob riešenia kumulácie kapitálu (deje sa, Sociálna poisťovňa vykonáva výber odvodov ako aj registráciu občana ku konkrétnej DSS)
2. Je nutné využívať pasívny spôsob investovania (významne sa znižujú náklady spojené s investovaním kapitálu)

Estimated cost for a personal account system in the United States. Assuming that the new system will (1) keep annual record-keeping and communication costs per account at \$20 (the estimated cost in the Thrift Saving Plan and low-cost mutual funds), (2) use index funds and (3) choose asset managers in a competitive bidding process — the expense ratio for the new personal account system will be 30 basis points (0.30 percent) or lower, after eight to 12 years. This is a lower administrative fee than workers with small accounts could get for themselves in the mutual fund market today.

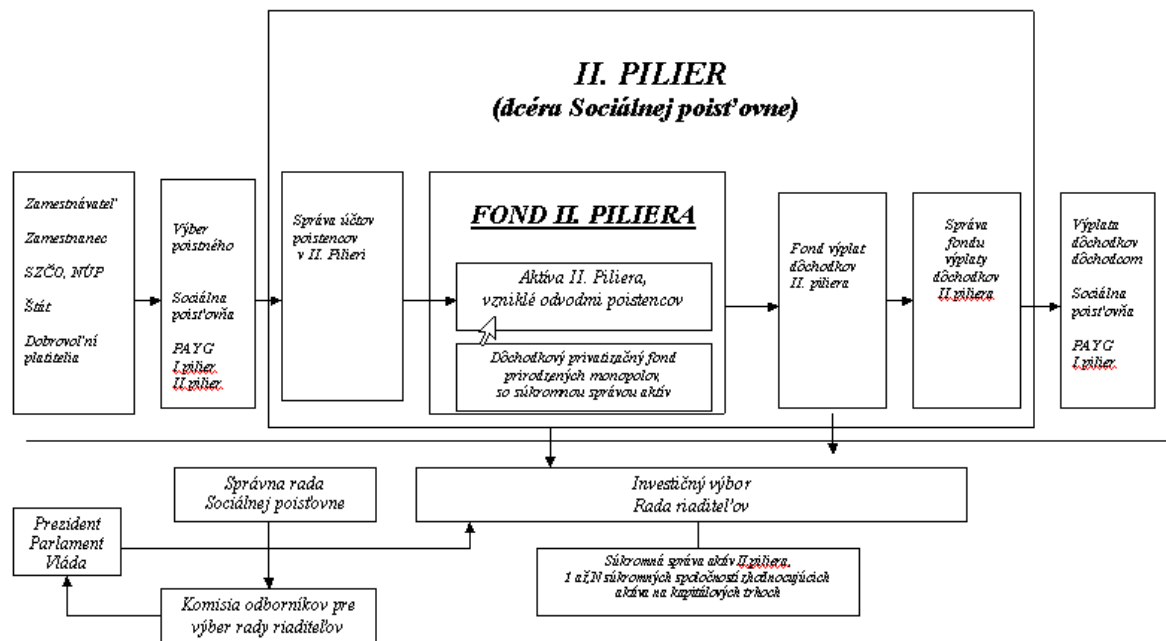
3. Je vhodné maximálne využiť výhody ekonomiky z rozsahu, ktoré sú preukázateľné až do objemu 3 mil. účtov
4. Amortizácia počiatočných nákladov sa musí diať dlhodobo, okolo 20 rokov a vyžaduje si dlhodobú pôžičku od vlády
5. Poplatky je potrebné nastaviť ako pomer k spravovaným aktívam na ročnej či mesačnej báze (deje sa)

Riešenie spravodlivého systému II. Piliera

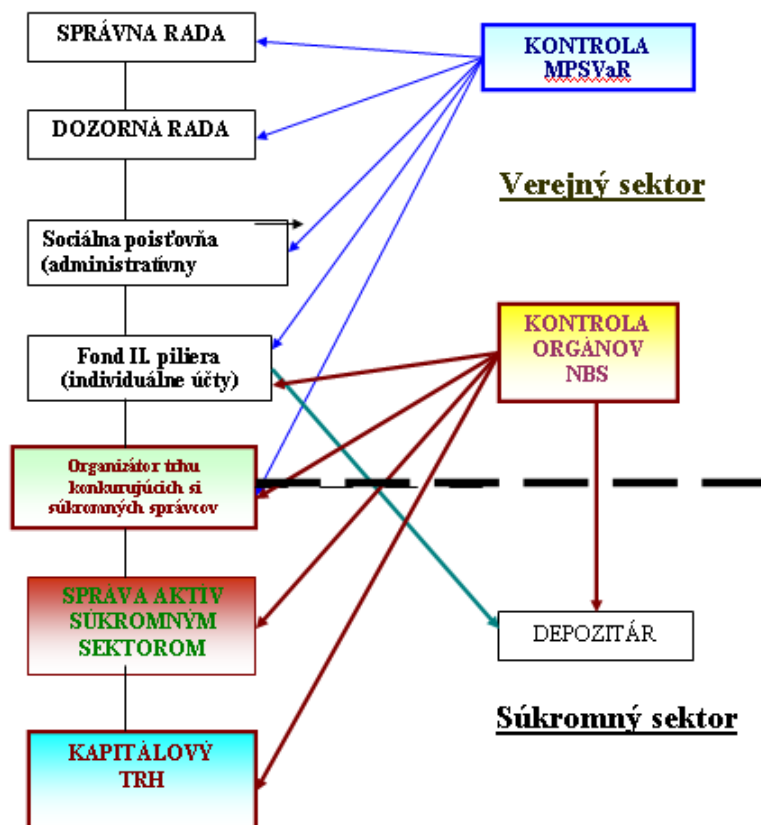
Výška účtu v II. Pilieri je závislá od výšky odvodov, ktoré jednotlivec posiela a teda od jeho výšky platu, čo je individuálna zásluha občana a od zhodnotenia týchto zdrojov, čo je zásluha systému. Rozdelenie aktív účtu po 40 rokoch je približne také, že 63% tvoria odvody a 37% tvorí zhodnotenie. Iniciatíva občana je premietnutá v odvodoch, ktorých reálna výška by mala byť štátom na výstupe garantovaná a zhodnotením, ktoré na každú korunu odvodov by malo byť v danom roku rovnaké pre každého prispievateľa.

Problém dosiahnutia najnižších nákladov pri práve účtov a pri zohľadnení pozitív ekonomiky z rozsahu určuje, že správ účtov by mala byť zverená jednej organizácii. Z hľadiska správy účtov a jej ekonomiky je jedno, či účty spravuje verejno právna alebo súkromná inštitúcia pri rovnakej regulácii. Krytie účtov aktívami FNM bez privatizácie zároveň indikuje, že riešením je, aby Sociálna poisťovňa spravovala účty. Aktíva na účtoch však musí spravovať súkromný kapitál. Zároveň je nutné správu účtov oddeliť od správy aktív tretím subjektom, ktorý môže byť :

- i. rozhodovanie občanmi (nákladnejší systém)
- ii. rozhodovanie na báze organizácie konkurenčného trhu pri správe aktív

SÚKROMNÝ SEKTOR (pôsobiaci na konkurenčnom princípe)

Riešenie: Keďže Sociálna poisťovňa je miestom, kde sa vyberajú odvody, je logické, že aj účty II. Piliera je najvýhodnejšie, aby spravovala Sociálna poisťovňa v rovnakom režime dohľadu, ako je to v prípade súkromného správcu účtov.

K otázke rozdelenia odvodov medzi I. a II. Pilier

Rozdelenie odvodov medzi I. a II. Pilier v roku 2000 vychádzalo z nasledovných skutočností:

1. Odvody pre starobné pozostalostné a invalidné dôchodky boli vo výške 28,5 % z vymeriavacieho základu.
2. Analýza poukázala na skutočnosť, že systém je riešiteľný, ak sa posunie odchod veku do dôchodku na 65 rokov jednotne pre ženy ako aj mužov
3. Riešenie bolo založené na tom, že občan po splnení nutných podmienok sa sám rozhodne, či odíde do dôchodku skôr alebo nie podľa ním posúdených ekonomických parametrov systému. Podmienky pre nárok na starobný dôchodok boli uvažované nasledovne:
 - a. Občan musí prispievať do systému (a teda sa zúčastňovať sociálnej solidarity pri krytí rizík sociálneho charakteru) zatiaľ nešpecifikovaný počet rokov (úvahy boli v rozsahu od 25 do 35 rokov)
 - b. Systém mu musí zabezpečiť minimálne 1,2 násobok životného minima
 - c. Musí existovať súbeh práce a poberania dôchodku
 - d. Musí existovať aj voľba, že občan už ďalej neprispieva do systému, nepoberá dôchodok, hoci môže a stále pracuje¹⁵
4. Starobný dôchodok bol určený tak, aby výnos pracovnej sily a výnos kapitálu sa podieľal rovnakým spôsobom na zdrojoch dôchodku t.j. I. pilier prispieval 50% a II. Pilier tiež 50% tami. To znamená, že sa rovnomerne rozdelilo ekonomické riziko
5. Pri otázke, ako sa bude zhodnocovať kapitál a ako sa zhodnocuje pracovná sila bola úvaha,
 - a. že pokiaľ bude kapitál zhodnocovaný 2% nad infláciu, potom všetko nad bude len lepšie, hoci je šanca, že dôjde k lepšiemu zhodnoteniu kapitálu cca až do úrovne 4 až 7%
 - b. Pri otázke, ako sa bude zhodnocovať pracovná sila, úvaha bola prevzatá z materiálu prof. Štigitza a Országa , ktorý poukazoval na 3% tné zhodnocovanie pracovnej sily.¹⁶
 - c. Riešenie nastavenia rozdelenia medzi I. a II. Pilier vychádzalo z konzervatívneho odhadu 2% tného zhodnocovania kapitálu pre 45% tnú výšku 50% starobného dôchodku pri veku 60 rokov a 50% pri veku 65 rokov.
 - d. Ak vezmeme do úvahy, že občan začína pracovať v rozmedzí 20 až 25 rokov jeho veku, potom nastavenie systému je od 35 do 45 rokov práce, to znamená, že občan, ktorý začne pracovať ako 25 ročný, bude môcť začať poberať dôchodok ako 60 ročný, to znamená, že pracoval 35 rokov a naopak, občan , ktorý začne pracovať ako 20 ročný začne poberať dôchodok ako 65 ročný, to znamená, že pracuje 45 rokov. To možno dáva odpoveď na otázku, že poberanie dôchodku po prechodnom období (prechodné obdobie cca 30 rokov) bude možné len po splnení tohto kritéria, t.j. minimum prispievania do systému 35 rokov a minimálny dôchodok 1,2 násobku životného minima.
 - e. **Výsledkom týchto úvah bolo nastavenie rozdelenia systému medzi I. a II., Pilier u starobných, pozostalostných a invalidných dôchodkov na pomer 18,5:9% ako systém poisťný**
 - f. **Pokiaľ má byť systém I. a II. Piliera konzistentný, je nutné tieto dva systémy navzájom previazať, to znamená, že v súčasnosti by mali na**

¹⁵ V tejto súvislosti sa stále zvažuje, kde je vhodný pomer medzi spotrebou počas aktívneho pracovného veku a povinným odkladaním , t.j. investíciou z ktorej je riešený starobný dôchodok

¹⁶ Rast reálnej mzdy za posledných 13 rokov bol priemerne 2,5% ročne, to znamená, že sa jedná o rast nad infláciu

výplatu dôchodkov z o Sociálnej poisťovne postačovať odvody vo výške 18%. Realita je, že je potrebných 22%.

System sociálneho poistenia v súčasnosti potrebuje až cca 22% odvodov na výplatu starobných dôchodkov. Je to dôsledok nepreviazanosti riešenia II. Piliera s I. pilierom a navyše, zvýšenie starobných dôchodkov nad doporučené hodnoty na jednej strane vytvárajú tlak na zdroje a na strane druhej nie sú zdvihnuté odvody. Inými slovami tí dôchodcovia, ktorí poberajú dôchodok nad rámec pomeru solidarity, ktorú platili počas svojho aktívneho veku, majú nadštandardný dôchodok, na ktorí v zmysle dohodnutej solidarity neprispievali

Národohospodárska rigidita systému a náklady na jeho administráciu

V súčasnosti je riešenie odvodov viac alebo menej rigidné a neumožňuje nastaviť správne cenu práce v podobe nákladov v súlade s potrebami NH . Inými slovami nie je možné flexibilne cez štátny rozpočet meniť náklady spojené s pracovnou silou podľa príjmovej kategórie a dostatočne flexibilne dopĺňať zdroje sociálneho systému z výnosu všeobecných daní. Ukazuje sa výhodné, aby daň z príjmu fyzickej osoby a odvody do I. piliera boli definované ako jedna platba a druhá platba vo výške 9% zo mzdy ako odvod do II. Piliera. Výsledkom je, že jednotlivé fondy Sociálnej poisťovne sa naplnia zo štátneho rozpočtu podľa potreby a cez to všetko II. Pilier poskytuje meradlo zásluhovosti jednotlivca. Zjednoduší sa výber a zanikne situácia, že niekoľko subjektov bude vymáhať pohľadávky , pričom sú všetky príjmom verejných financií. Výrazne sa znížia náklady spojené s výberom odvodov a daní z príjmu fyzických osôb.